

Barnehagelæreren i møte med barn med utfordrende atferd

Hvordan kan barnehagelæreren møte barn med utfordrende atferd på en mest mulig anerkjennende måte?

Anja Cathrine Sneve Grøtting

Kandidatnummer 13

Bacheloroppgave – Ledelse av barns læring i et nærmiljøperspektiv

BDBAC4900

Trondheim, April 2023

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som er del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	3
1.1 Begrunnelse for valg av tema	3
1.2 Problemstilling.....	3
1.3 Oppgavens disposisjon	4
2.0 Teori.....	5
2.1 Hva er utfordrende atferd?	5
2.1.1 Barn som utfordrer	5
2.1.2 Sinne og skuffelse	5
2.2 Relasjoner	6
2.3 Trygghets sirkelen	6
2.4 Foreldresamarbeid	7
2.4.1 Det viktige foreldresamarbeidet.....	7
2.4.2 Foreldreveiledning	8
2.5 Anerkjennelse.....	8
2.6 Personalsamarbeid.....	9
2.7 Kompetansebygging.....	9
3.0 Metode	10
3.1 Valg av metode.....	10
3.2 Utforming av intervjuguide.....	10
3.3 Utvelging av informanter.....	11
3.4 Gjennomføring av intervju.....	12
3.5 Analysearbeid	14
3.6 Etske retningslinjer.....	14
3.7 Metodevurdering.....	15
3.7.1 Relabilitet	16
3.7.2 Validitet.....	16
4.0 Analyse av funn og drøfting.....	17
4.1 Samspill.....	17
4.2 Tilstedeværende voksne	18
4.3 Foreldresamarbeid og veiledning av foreldre	20
4.4 Å anerkjenne barnet.....	22
4.5 Personalsamarbeid	24
5.0 Oppsummering og avsluttende refleksjon.....	25
6.0 Litteraturliste	27
7.0 Vedlegg	30
7.1 Intervjuguide.....	30
7.2 Samtykkeskjema	32

1.0 Innledning

1.1 Begrunnelse for valg av tema

Med flere års erfaring som vikar i barnehage, student ved Dronning Mauds Minne Høyskole og mor, har jeg ved flere tilfeller observert og møtt utfordrende atferd. Min opplevelse med utfordrende atferd har i de fleste tilfeller endt med en følelse av at jeg ikke mestrer situasjonen og derfor ikke har evnet å møte barnet på den beste måten. Det å ha observert flere situasjoner som innebærer utfordrende atferd, har gitt meg mulighet å stå på utsiden og reflektere over voksenrollen i samspill med barnet. Her har jeg også gjort meg opp tanker rundt samspillet mellom voksne og barn, og kommet frem til at jeg ønsker å tilegne meg mer kunnskap og kompetanse angående tematikken.

Så mange som fire prosent av alle barn har atferdsforstyrrelse, noe som kjennetegnes ved klare brudd på sosiale forventninger og normer i forhold til alderen (Atferdsforstyrrelser hos barn, 2022). Barn behøver å møtes med tillit og respekt, interesse og åpen velvilje for å kunne forebygge deres negative og fordømmende meldinger til seg selv, åpne for håp og redusere anklager (Kinge, 2015, s. 33). Valget ble enkelt da jeg tydelig har en personlig interesse for tematikken og alltid har hatt et stort hjerte for de sårbare barna. Valg av tema ble basert på bakgrunn av egne erfaringer og observasjoner, og et ønske om å anskaffe meg mer kunnskap om tematikken som jeg forhåpentligvis kan videreføre til kollegaer. Målet etter endt forskning er at jeg skal ha tilegnet meg nok kunnskap til kunne anerkjenne barn og deres atferd på en måte som styrker deres psykiske helse og fremme livsmestring.

Siden samspill mellom voksne og barn med utfordrende atferd kan være et følsomt tema for mange, var det vanskelig å finne informanter som ønsket å delta i mitt forskningsprosjekt. Derfor er jeg takknemlig for de to informantene som ønsket å dele sine erfaringer og tanker med meg, som dermed gav meg data jeg kunne jobbe med i dette prosjektet. Siden dette er et deduktivt forskningsprosjekt hvor det ikke blir satt to streker under svaret, er ikke datafunn i denne bacheloroppgaven generaliserbare. Teorien jeg har valgt å benytte meg av vil også være førende for det endelige resultatet.

1.2 Problemstilling

Utfordrende atferd kan oppstå som et resultat av flere ulike faktorer som psykiske lidelser, samhandlingsmessige faktorer, miljø og syndromer. Måten utfordrende atferd blir møtt på er avgjørende for hvordan situasjonen utspiller seg videre og hvilken følelse barnet sitter igjen med etter endt samspill. Siden jeg ønsket å fokusere på samspillet mellom voksne og barn, og den voksnes rolle i relasjonen, ble problemstillingen utformet slik:

“Hvordan kan barnehagelæreren møte barn med utfordrende atferd på en mest mulig anerkjennende måte?”

1.3 Oppgavens disposisjon

I denne bacheloroppgaven har jeg valgt å dele inn innholdet i ulike kapitler som definerer hvert sitt tema, hvor da hvert kapittel består av flere undertema. Jeg har gjort et bevisst valg ved å fokusere på det datamaterialet som var mest relevant for å kunne svare på problemstillingen, derfor er noe datamateriell og faglitteratur utelatt.

I bacheloroppgavens andre kapittel tar jeg for meg teori som er relevant for oppgavens problemstilling. Teorien er valgt ut fra begreper informantene nevnte under intervju, og teori jeg vurderte relevant i forkant av intervju. Først definerer jeg utfordrende atferd, deretter relasjoner og viktigheten av gode relasjoner, det vide begrepet anerkjennelse, det gode foreldresamarbeidet og til slutt kompetanseheving i personalgruppen.

I det tredje kapitlet gir jeg et innblikk i den metodiske prosessen og intervju som fremgangsmåte i innhenting av datamateriale. Til slutt viser jeg til hvilke etiske retningslinjer som har blitt tatt hensyn til og vurdering av intervju som metode med tanke på reliabilitet og validitet.

Analyse av funn og drøfting blir presentert i den fjerde kapitlet. Funnene fra intervjuene blir drøftet i lys av de teoretiske perspektivene fra andre kapittel.

Det siste og femte kapitlet består av en oppsummering av hele bacheloroppgaven, hvor jeg da reflekterer rundt problemstillingen opp mot funn og drøfting.

2.0 Teori

I dette andre kapitlet definerer jeg ulike begrep og tema som er relevante for å kunne besvare problemstillingen.

2.1 Hva er utfordrende atferd?

Utfordrende atferd er et vidt og sammensatt begrep som kan variere fra å være alvorlige atferdsvansker til mindre handlinger som utfordrer voksne. I denne bacheloroppgaven vil fokuset være på små barns atferd som utfordrer voksne.

2.1.1 Barn som utfordrer

Utfordrende atferd som trigger voksne kan være uro, testing av grenser, ødeleggelse og forstyrrelse. Det å betegne et barn som utfordrende vil være å definere barnet på en stigmatiserende måte. Ulike barn utfordrer ulike voksne, og det blir derfor essensielt å heller fokusere på hva det er den voksne gjør som resulterer i at han eller hun opplever barn som utfordrende (Kinge, 2015, s. 10). Barns reaksjoner og atferdsuttrykk kan betraktes som kommunikasjon, og det blir derfor helt nødvendig at den voksne i relasjonen treffer de tiltakene som hjelper barnet. På denne måten kan man bidra positivt til barnets utvikling, tro på egen mestring, verdi og synet på seg selv. Som et resultat av dette kan man oppleve at det barnet som utfordret deg en gang, neste gang vil kunne uttrykke følelser, ønsker og behov på en mer direkte måte (Kinge, 2015, s. 11). Hedström (2015, s. 5) definerer barn som utfordrer som barn med samspillsvansker og barn som ofte havner i konflikt. Barnehagelærere er ofte bekymret for barna som utfordrer, og tenker at de har behov for ekstra støtte og oppmerksomhet for å kunne utvikle seg normalt.

2.1.2 Sinne og skuffelse

Sinne og skuffelse er to følelser vi kan se en klar sammenheng mellom. Et barn som utagerer med sinneutbrudd, viser seg ofte å ha bunn i at barnet egentlig er skuffet og lei seg. Da sier vi at barnet benytter seg av aggresjon som en dekkaffekt over den egentlige følelsen barnet føler på. Det er her barn fort kan bli misforstått av omverden og ende opp med å få en feilreaksjon, som for eksempel kjefte fra en voksen, istedenfor trøst som barnet egentlig behøver i den gitte situasjonen (Fossen, 2004, s. 179). Barn lærer hvordan protest og sinne bør uttrykkes i atferd og handling gjennom oppdragelse og egne erfaringer. Barn kopierer det de ser og hører,

derfor blir foreldre og andre voksne som står barnet nært viktige læringsmodeller og forbilder. Dersom en voksen reagerer med å slå barnet i en situasjon der barnet selv har slått noen andre, speiler barnet seg i den voksne og tror at han eller hun skal reagere med å slå når det kommer opp i lignende situasjoner selv (Fossen, 2004, s. 181).

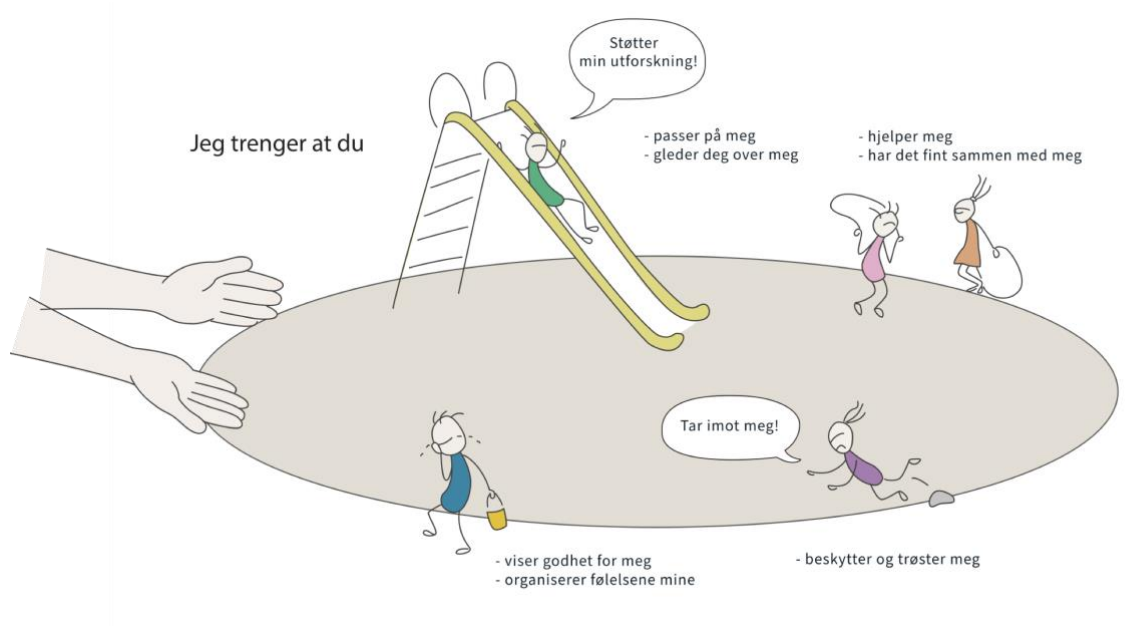
2.2 Relasjoner

I en barnegruppe kan man møte på barn som er mer krevende enn andre, barn som er vanskelig å forstå, sensitive barn og aggressive barn som skaper en uro i barnegruppen. Ved å legge skyld på barnet når det utfordrer oss, avskriver vi det ansvaret vi har som voksne. Her blir det viktig som den voksne i relasjonen å heller tenke med seg selv hvorfor barnet er som det er i samspill med meg, og hva kan jeg gjøre annerledes for å skape et bedre samspill. Det blir feil å forvente at barnet skal forandre seg og ta ansvar for å skape en mer positiv relasjon (Brandtzæg et al., 2013, s. 111). Et veiledende samspill kan bidra til å stimulere og utvikle et positivt samspill mellom voksne og barn. Målet er å endre den voksnes tilnærming til barnet på, som kan resultere i at barnets samarbeidsvilje øker. Den sterkeste komponenten her blir da lydhørhet (Hedström, 2015, s. 99). Når den voksne i relasjonen klarer å tilby glede, nærhet og forståelse ovenfor et barn det ser på som vanskelig, vil barnet høyst sannsynlig respondere med å være positiv tilbake (Brandtzæg et al., 2013, s. 112). Barns behov for å søke nærhet og knytte seg til sine primære omsorgsgivere sees på som fundamentalt for barnets utvikling. Erfaringer barn gjør med sine primærpersoner i løpet av oppveksten vil være avgjørende for videre tilknytning til andre mennesker de møter. Ved å skape gode og trygge relasjoner mellom barn og voksne skapes en trygghet som gjør barnet mer rustet til å takle utprøving og fravær. Det kreves mer enn å bare være til stede som voksen i en relasjon med barn. For å skape den gode og stabile relasjonen kreves det at den voksne er tilgjengelig og i beredskap til å stille opp samt gi støtte til barnets dagligliv. Gjennom å engasjere seg og involvere seg i barnas gjøremål opprettholder man tilknytningen, som både kan gjøre tilbakeskritt og fremskritt relasjonen ut (Glaser, 2018a, s. 251).

2.3 Trygghets sirkelen

Trygghets sirkelen bygger på mange års forskning omkring tilknytning og viser oss hvordan de grunnleggende behovene henger sammen. Nederst i sirkelen blir barnets avhengighet- og beskyttelsesbehov illustrert. Her kjenner barnet på følelser som det behøver hjelp, trøst og

nærhet fra en trygg og nær voksen til å takle. Barnet søker nærhet, bekreftelse og følelsesmessig påfyll, også kalt å fylle koppen sin (Brandtzæg et al., 2013, s. 18). I øverste del av sirkelen illustreres hånden som en trygg base for barnets selvstendighet og utforskertrang. Trygghetssirkelen tydeliggjør dynamikken mellom avhengighet og selvstendighet. Barn er avhengig av å ha fylt opp koppen sin for å kunne drive med utforskning og læring (Brandtzæg et al., 2013, s. 19).

Figur 1. svg trygghetssirkel ny 2, 2018, av Cooper, G., Hoffmann, K., Powell, B., Halvorsen, S. (<https://ndla.no/article/27396>). CC BY-SA 4.0.

2.4 Foreldresamarbeid

2.4.1 Det viktige foreldresamarbeidet

Forskning viser at et godt samarbeid mellom hjem og barnehagen har stor innvirkning på hvordan barnet fungerer i barnehagen. Vi kan se en sammenheng mellom foreldresamarbeid og barnets utvikling ved at foreldrenes trivsel og tillit til barnehagen påvirker barnet (Glaser, 2018b, s. 241). Kvaliteter i samarbeidet mellom barnehage og hjem er i stor grad knyttet til barnets trivsel, utvikling og læring. Bronfenbrenner uttrykte det så enkelt som at det å jobbe med foreldres tilfredshet, skaper tilfredse barn. Gjennom den uformelle kontakten med foreldre i hente- og bringesituasjoner danner man den viktige basen for foreldresamarbeidet (Glaser, 2018b, s. 249). Men for at barnehagen skal kunne bygge sin virksomhet på det som er

grunnlaget hjemme, er det viktig å ta steget videre fra informasjonsutveksling til direkte møter (Glaser, 2018b, s. 250).

2.4.2 Foreldreveiledning

Begrepet veiledning blir ofte brukt som en samlebetegnelse om ulike varianter av undervisning og opplæring. Dette kan bidra til å "tilsløre" roller og relasjoner dersom disse ikke er klargjort på forhånd. Kvalifisert veiledning som skolerte veiledere utøver, inneholder noen bestemte kvaliteter og en viss struktur som bidrar til at temaet det veiledes i skal fungere etter hensikten (Glaser, 2021, s. 67). Glaser (2021, s. 68) utdyper så videre vanskelighetene med veiledning som oppstår når maktrelasjonen mellom partene er av skjult karakter. Det å anvende veiledning i arbeid med foreldre kan være utfordrende da det kan signalisere en underskuddstenkning om at foreldre mangler noe vesentlig og trenger å bli veiledet.

2.5 Anerkjennelse

Alle barn synes å ha behov for å føle seg anerkjent og verdsatt, noe som kan dreie seg om alt fra kjærlige ord, oppmuntring og ros til positiv veiledning og praktisk støtte som hjelper barnet videre i prosessen. Dette forutsetter at det er samsvar mellom ord og det følelsesmessige budskapet som den voksne uttrykker (Fossen, 2004, s. 35). Ved å møte en positiv holdning fra omgivelsene styrkes barnets trivsel og utvikling, som resulterer i at det føler seg elsket, verdsatt og respektert (Fossen, 2004, s. 34). En måte å vise anerkjennelse på er å vurdere barnet positivt og bekrefte og anerkjenne barnets rett til egne opplevelser og tanker. Det å hjelpe barnet med å reflektere over egen innsats og egne evner i etterkant av episoder hvor barnet håndterte en vanskelig situasjon, er også en form for anerkjennelse (Öhman, 2016, s. 200). Öhman (2016, s. 200) trekker også frem takknemlighet som en anerkjennende faktor. Det vil si å takke barnet for hva det er og gjør, og å vise respekt for barnet som person. Ved å påpeke og sette ord på det positive som skjer, legge merke til barns anstrengelser, løfte frem samarbeidet og hjelpsomheten mellom barn, og samtidig oppmuntre alt det gode ved barnet er å vise anerkjennelse. Sarkastiske utsagn kan derimot virke sårende og kan resultere i å knuse barnets selvfølelse. Tvetydige utsagn og motstridende budskap kan føre til at barnet blir mistroisk overfor ros, uavhengig av om den i utgangspunktet var ment på en positiv måte (Fossen, 2004, s. 35). Dersom barn opplever å bli tvunget til å undertrykke sine følelser, istedenfor å møte voksne som anerkjenner barnets følelser, kan dette resultere i et oppdemmet sinne og en aggressivitet som kommer frem gjennom mimikk, språk og atferd

(Fossen, 2004, s. 182). Dersom barnet blir hemmet og forsinket i sin følelsesmessige modning, kan dette begrense barnets mottakelighet for læring og utviklingen av sosiale og intellektuelle ferdigheter (Fossen, 2004, s. 34).

2.6 Personalsamarbeid

For at barnehagen skal kunne sees på som en lærende organisasjon, er det grunnleggende at personalgruppen vektlegger deltakelse og engasjement. I en lærende organisasjon, som barnehagen, skal det foregå kollektive læringsprosesser hvor personalet tilegner seg ny kunnskap sammen (Gotvassli, 2019, s. 94). En personalgruppe som arbeider sammen med læring og kunnskapsutvikling som en del av barnehagens virksomhet, vil sammen kunne utvikle barnehagen som en lærende organisasjon (Gotvassli, 2019, s. 110).

2.7 Kompetansebygging

Roland (2018, s. 481) beskriver viktigheten av kompetansebygging rundt aggresjon for hele personalet. Han tenker det er vesentlig at de ansatte kjenner til de teoretiske perspektivene for å kunne identifisere atferd, og samtidig vite noe om tiltak og forebygging. Økt kompetanse om temaet aggresjon vil hjelpe barnehageansatte å vite hva de skal se etter, og dermed bli sikrere når det gjelder inngripen. Målet med kompetansebygging er å treffe hele organisasjonen, slik at tenkningen etter hvert kan utgjøre en kollektiv referanseramme. For kontinuerlig kompetanseutvikling blant ansatte blir det essensielt at styrer legger til rette for dette gjennom kurs, fagdager og seminarer. Det blir viktig at kompetanseheving omfatter alle ansatte i barnehagen, og for at det skal la seg gjennomføre må lederne prioritere tid og ressurser til kollektive prosesser for at det skal kunne skje en læring som berører hele barnehagen (Gotvassli, 2019, s. 110).

3.0 Metode

I dette kapitlet vil jeg gå inn på valg av metode, samt redegjøre for andre beslutninger jeg har tatt i forhold til valg av informanter, innhenting av datamateriale, analysearbeid og hvilke etiske retningslinjer som ble gjort. Til slutt vil jeg foreta en kritisk analyse av metodevalget for å kvalitetsikre studien.

3.1 Valg av metode

Vi kan dele inn ulike metoder for innhenting av data i de to hovedgruppene kvantitativ metode og kvalitativ metode. Begge metodene bidrar på hver sin måte til å skape en bedre forståelse av samfunnet vi lever i, og hvordan enkeltmennesker, institusjoner og grupper handler og samhandler (Dalland, 2017, s. 52). Ved å benytte seg av de kvantitative metodene får man mulighet til å innhente data i form av målbare enheter. Her fokuseres det på å gå i bredden av det valgte temaet og finne det gjennomsnittlige. De kvalitative metodene har i motsetning som mål å fange opp mening og opplevelse som ikke har tallfeste. Forskeren går i dybden på temaet og ønsker å få frem det særegne, eventuelt avvikende (Dalland, 2017, s. 53).

Til innhenting av data til min studie valgte jeg å benytte meg av dybdeintervju, der formålet med metoden er å studere meninger, holdninger og erfaringer. Siden jeg ønsket å utforske nyanser i ulike barnehagelærere sine opplevelser og erfaringer i møte med barn med utfordrende atferd, ble dybdeintervju den mest hensiktsmessige metoden for meg (Tjora, 2017, s. 114). Arbeid med utfordrende atferd i barnehagen kan av mange bli sett på som et sensitivt tema, en opplysning som underbygger mitt valg av metode, da dybdeintervju gjør det mulig for informanten å bli fortrolig med situasjonen i form av tid før man kommer inn på temaer som er følsomme, vanskelige eller veldig personlige (Tjora, 2017, s. 116).

3.2 Utforming av intervjuguide

Ved utforming av min intervjuguide valgte jeg å benytte meg "tre-med-grener-modellen", hvor da stammen representerer hovedtemaet i prosjektet, og grenene representerer mer spesifikke temaer. På forhånd av intervjuet bestemte jeg meg i samråd med mine veiledere for at intervjuguiden skulle bestå av de tre deltemaene: Innledende spørsmål, tanker rundt utfordrende atferd hos barn og informant og personalets kompetanse. Ved bruk av "Tre-med-

grener-modellen" passet det særlig godt å ha bestemt de ulike deltemaene på forhånd, med tanke på når jeg skulle basere analysen av dataene på å sammenligne hva de to informantene svarte på de samme temaene. Hvert deltema besto av ulike åpne spørsmål, samtidig som alle de tre deltemaene hadde felles oppfølgingsspørsmål som jeg benyttet meg av underveis i intervjuet der det ble relevant. Når hovedspørsmålene har som formål å innhente erfaringer og synspunkter, har oppfølgingsspørsmål som formål å oppfordre informanten til å uttrykke seg mer konkret om spesifikke erfaringer (Thagaard, 2018, s. 95). Ved å benytte åpne spørsmål i min intervjuguide inviterte jeg informantene til å presentere sine synspunkter og erfaringer. Siden temaet kan oppleves sensitivt for noen, er det fint med åpne spørsmål da informanten står fritt med hensyn til hvordan han eller hun ønsker å svare på de ulike spørsmålene (Thagaard, 2018, s. 97). Et eksempel på et åpent spørsmål jeg benyttet meg av under intervjuene er <<Hvilke situasjoner tenker du trigger utfordrende atferd hos barn i barnehagen?>>, hvor jeg under det ene intervjuet fulgte opp med oppfølgingsspørsmålet <<Kan du si mere om den spesifikke situasjonen?>>.

3.3 Utvelging av informanter

Under utvelgelsen av informanter til mitt forskningsprosjekt gjorde jeg et strategisk valg ved å spørre personer som jeg mente hadde bestemte kunnskaper eller erfaringer innenfor mitt valgte tema (Dalland, 2017, s. 74). Jeg fant mine informanter gjennom bekjentskap, og passet på å gi dem anledning til å tenke seg om før de kom med en endelig beslutning om de ønsket å delta i forskningsprosjektet eller ikke. I problemstillingen kommer det tydelig frem at det er barnehagelærere som var målgruppen for min forskning, og dermed tok jeg et bevisst valg ved å velge fagfolk som mine informanter. Det å ha fagfolk som intervjuobjekt ble nyttig for meg som forbereder meg til rollen som barnehagelærer, da jeg fikk relevante og informative erfaringer og meninger fra barnehagelærere (Dalland, 2017, s. 75). Det å intervju fagpersoner innenfor det fagområdet du selv utdanner deg til, har som fordel at intervjueren og informantene deler samme "språk" og mulighetene for misforståelser blir derfor mindre (Dalland, 2017, s. 76).

Siden dette er en kvalitativ studie som omhandler personlige og nærgående temaer, ble det vanskelig å finne personer som var villige til å stille opp som deltakere. Dette resulterte i at rekrutteringen av informanter ble basert på tilgjengelighetsutvalg, noe som vil si at min fremgangsmåte for å velge ut deltakerne til forskningsprosjektet på, ble basert på at

informantene var tilgjengelig for meg som forsker (Thagaard, 2018, s. 56). Til hvert av intervjuene gav jeg informantene en blomsterbukett og sjokolade som synliggjøring på min takknemlighet for at de ønsket å delta i min forskning. En slik oppmerksomhet påvirker ikke resultatet, men viser takknemlighet på en billig og enkel måte (Tjora, 2017, s. 140).

3.4 Gjennomføring av intervju

I denne bacheloroppgaven har jeg ikke valgt å søke til NSD angående personopplysninger, da planen var å benytte meg av intervju uten bruk av lydopptak. For min del fungerer det bra å notere på data underveis i et intervju, og personlig hadde hele prosessen med å søke til NSD gjort meg mer usikker i jobben med anonymisering. Jeg må ta høyde for at noe informasjon informantene kommer med ikke blir registrert av meg, med tanke på at jeg noterer underveis. Dette kan være informasjon jeg hadde fanget opp dersom jeg hadde benyttet lydopptak. Derfor har jeg valgt å renskrive notatene mine like etter gjennomført intervju, og sende de til informantene som da får mulighet til å se over mine notater og eventuelt legge til informasjon de mener er relevant.

Det var forskjellige faktorer som ble avgjørende for hvor intervjuene skulle gjennomføres, blant annet var en av informantene ute i permisjon, noe som gjorde det unaturlig å holde intervjuet på arbeidsplassen. Jeg stilte meg disponibel for gjennomføring omtrent hver dag og uansett tidspunkt, noe som gav informantene mulighet til å bestemme når og hvor vi skulle møtes. Begge informantene stilte hjemmene sine disponible for intervju, noe som la opp til trygge og komfortable intervju. Tjora (2017, s. 121) viser nemlig til at det er vanlig å gjennomføre intervju på et sted der informanten kan føle seg trygg for å oppnå en avslappet stemning. Det viser seg at et intervju preget av trygghet, komfort og uten særlig forstyrrelser, har spesielt stor betydning når informanten blir bedt om å reflektere over personlige forhold (Tjora, 2017, s. 122).

Informant A ønsket å få tilgang til intervjuguiden i forkant av intervjuet, noe som gav hun mulighet til å gjøre seg noen notater som hun benyttet seg av underveis i selve intervjufrekvensen. Dette resulterte i at informanten ga utfyllende svar og virket veldig villig til å dele sine erfaringer og synspunkter med meg. Underveis i intervjuet gav jeg uttrykk for støtte og sympati i form av at jeg nikket med hodet, smilte og ikke kom med sterke reaksjoner på svarene hennes. Dette etablerte en fortrolig situasjon, noe som ble avgjørende for

intervjuets validitet med tanke på at enkelte av spørsmålene kunne være utfordrende og vanskelig å snakke om (Thagaard, 2018, s. 99). Vi plasserte oss i hver vår sofa med kropp og ansikt vendt mot hverandre slik at jeg fikk mulighet til å observere hva informanten formidlet både gjennom ord og kroppslige signaler. Dette gav meg et allsidig grunnlag for å kunne forstå hva informanten ønsket å formidle. Det ble helt naturlig for meg og rette min oppmerksomhet mot informant A gjennom å vise interesse og engasjement for det hun hadde å fortelle, da jeg fant hennes synspunkter og erfaringer spennende. Siden intervjuet ble som en samtale mellom meg og informanten, bidro begge to til å utvikle meningsinnholdet i samtalen (Thagaard, 2018, s. 102). Siden intervjuet fant sted på formiddagen, fikk jeg mulighet til å renskrive mine notater og sendt de til informanten allerede samme dag. Da fikk hun mulighet til å se igjennom de detaljene jeg hadde merket meg i løpet av intervjuet, og om hun kunne stå inne for det med intervjuet ferskt i minne. Personlig opplevde jeg denne intervjufrekvensen som god og nyttig for mitt forskningsarbeid.

Min andre informant jobber 100% som barnehagelærer, noe som gjorde det mest beleilig å gjennomføre intervjuet hjemme hos henne etter arbeidstid, noe som også var et ønske fra informanten selv sin side. Informant B fikk også tilsendt intervjuguide på forhånd, men hadde på grunn av en travel hverdag ikke rukket å gjøre seg noen notater, annet enn tanker rundt de ulike spørsmålene. Denne intervjufrekvensen bar mer preg av avsporinger fra intervjuguiden, noe som skapte en forventning om at jeg som intervjuer måtte være bevisst på å rette oppmerksomheten mot å utdype temaer informanten viste stor interesse for (Thagaard, 2018, s. 102). Under dette intervjuet plasserte vi oss også i hver vår del av en sofa, men med kropp og ansikt vendt mot hverandre. Det at intervjuet ble gjennomført på kveldstid etter en lang arbeidsdag for begge to sin del, resulterte i at jeg personlig var litt mindre opplagt enn ved det første intervjuet. Dette i form av at det krevde litt mer konsentrasjon fra min side å notere stikkord på pc underveis. Som jeg nevnte innledningsvis tok jeg et bevisst valg om å ikke søke te NSD angående bruk av lydopptak under intervju. Både fordi jeg hadde kommet til å føle meg usikker med tanke på anonymisering og personvern, men også fordi jeg følte meg trygg på at jeg kom til å klare å kombinere det å notere samtidig som jeg hadde god kontakt med informanten. Lydopptak er et godt hjelpemiddel som fanger opp nyanser i språk og stemmeleie, men ikke kroppsspråket (Dalland, 2017, s. 85). Kroppsspråket kan fortelle oss noe om intervjuobjektets sinnsstemning, noe som kan være relevant å notere ned på enkelte spørsmål. For eksempel opplevde jeg informant B som mer opprørt over enkelte situasjoner, enn hva informant A gav uttrykk for. Samtidig opplevde jeg at informant A var tydelig

engasjert i enkelte tema, som for eksempel bemanningsnormen. Dersom jeg ikke hadde studert intervjuobjektene kroppsspråk, men heller stolt på at lydopptaket hadde fanget opp mye, er det ikke sikkert jeg hadde notert ned deres kroppslige signaler. Kroppsspråket kan være med på å understreke eller svekke et utsagn (Dalland, 2017, s. 86).

3.5 Analysearbeid

I mitt forskningsarbeid har jeg benyttet meg av en induktiv tilnærming, som vil si at jeg har tatt utgangspunkt i det innsamlede materialet fra intervjuene for å utvikle begreper og analytiske perspektiver. I analysen av datamaterialet bemerket jeg meg begreper informantene selv benyttet, for så å bruke disse begrepene i min drøfting som da bidro til å styrke sammenheng mellom teori og data (Thagaard, 2018, s. 172). Samme dag som hvert av intervjuene ble gjennomført, renskrev jeg notatene jeg hadde gjort meg og sendte de til informantene. På denne måten fikk de mulighet til å se over mine notater, og dobbeltsjekke om de kunne stå inne for de utsagnene jeg hadde notert. Thagaard (2018, s. 112) viser til hvor viktig det er å skrive et referat umiddelbart etter et intervju hvor man baserer seg kun på notater, da det er da man husker på så mye som mulig fra intervjusituasjonen. Under intervjusituasjonene fikk jeg notert utfyllende og mye, noe som gav intervjuobjektene tid til å tenke seg om og vurdere om det var mer å legge til i sine svar (Thagaard, 2018, s. 112). I bearbeidningen av mine datafunn gjorde jeg en temaanalyse hvor jeg klassifiserte og kodet svarene til de to informantene (Thagaard, 2018, s. 171). Ved å legge inn intervjuguidens spørsmål og informantens svar i en felles tabell, fikk jeg kjapt en oversikt over dataene på en enhetlig måte. På denne måten fikk jeg enkelt sammenlignet informantens svar og sett hvilke temaer begge nevnte eller viste stor interesse for. Med tema og problemstillingen for min bacheloroppgave i bakhodet, kom jeg frem til disse deltemaene under analysen: samspill, tilstedeværende voksne, foreldresamarbeid og veiledning av foreldre, anerkjennelse av barnet og personalsamarbeid. Etterhvert som jeg drøftet informantens utsagn, markerte jeg hvert utsagn med en type farge, slik at det ble enklere å holde oversikt over hva jeg har drøftet og ikke minst at begge informantene ble representert like mye.

3.6 Etiske retningslinjer

Deltakende intervju som jeg har benyttet meg av i dette forskningsprosjektet, krever nær kontakt med intervjuobjektene, noe som da gir meg data som kan knyttes til dem personlig

(Thagaard, 2018, s. 21). Alle opplysninger som omhandler intervjuobjektene har jeg behandlet med konfidensialitet, som i hovedsak betyr at jeg aidentifiserer personlige opplysninger, og anonymiserer forskningsmaterialet (Thagaard, 2018, s. 24). I denne bacheloroppgaven anonymiserer jeg hver informant ved å for eksempel omtale dem som informant A og informant B, ikke nevne eksakt alder, bosted eller arbeidsplass. Siden dette forskningsprosjektet ikke har blitt behandlet av NSD, hadde jeg ikke mulighet til å innhente informantenes underskrift, derfor samtykket de til deltakelse i mitt forskningsprosjekt ved å krysse av i en boks på samtykkeskjemaet. I forkant av hvert intervju sendte jeg et samtykkeskjema til informantene, som innebar informasjon om blant annet forskningens formål, hvem som har finansiert prosjektet og hvordan resultatene er tenkt brukt (Thagaard, 2018, s. 22). Helt siden utvelgelsen av informanter har jeg vært klar på at det å delta i mitt forskningsprosjekt er helt frivillig. Samtykkene har vært frie og avgitt uten ytre press, og begge informantene fikk tilstrekkelig med informasjon angående hva deres deltakelse ville innebære (Thagaard, 2018, s. 23). I denne bacheloroppgaven benytter jeg meg av en internasjonal standard for kildehenvisning, som vil si at jeg refererer til forfatter med årstall og sidetall når jeg henviser til sitater, definisjon av begreper og spesielle poeng (Thagaard, 2018, s. 21).

3.7 Metodevurdering

Relabilitet handler om hvorvidt prosjektets forskning er utført på en pålitelig og tillitvekkende måte eller ikke. Innenfor kvantitativ forskning kan man se på prosjektets relabilitet ved å undersøke om en annen forsker som anvender de samme metodene, ville kommet frem til de samme resultatene (Thagaard, 2018, s. 187). Forskingen sin relabilitet kan vi også se i sammenheng med intervjuguiden. Ved bruk av åpne spørsmål unngår vi at våre verdier preger intervjusituasjonen. Man ønsker å unngå at intervjuobjektet påvirkes til å svare på spørsmålene ut ifra hva de tror forskeren ønsker å høre.

For å bedømme et forskningsarbeid sin validitet må vi se på om de tolkningene vi har kommet frem til, samsvarer med den virkeligheten vi har studert (Thagaard, 2018, s. 189). Ved å opparbeide meg teori rundt temaet jeg ønsket å fordype meg i, hadde jeg noe å ta utgangspunkt i under utarbeidelsen av intervjuguiden. Både under intervjuene og analysearbeidet, opplevde jeg at informantenes utsagn bidro til å støtte under det teoretiske grunnlaget jeg hadde tilegnet meg.

3.7.1 Relabilitet

Som nevnt tidligere ble min rekruttering av informanter basert på tilgjengelighetsutvalg, noe som resulterte i at jeg gikk inn i intervjuprosessen med bekjentskap til begge mine intervjuobjekt. Dette kan ha bidratt med å svekke forskningsprosjektet sin relabilitet. Ved et tilfeldighetsutvalg kan vi risikere at informantene, i unormal stor grad, føler de mestrer sin livssituasjon, og derfor ikke har noe imot innsyn fra forskeren. Dette kan bli en problematisk faktor for meg som forsker som er ute etter innblikk i utfordringer og måter å løse konflikt på, da informanten eventuelt bare viser til situasjoner hun eller han mestrer (Thagaard, 2018, s. 57). Det er problematisk dersom informanten påvirkes til å svare på spørsmålene ut fra den oppfatningen hun eller han kan ha av intervjueren sine verdier og synspunkter (Thagaard, 2018, s. 108). Siden intervjuobjektene hadde kjennskap til meg fra før, er det vanskelig for meg som intervjuer å endre den eventuelle oppfatningen de allerede kan ha gjort seg opp om meg og min praksis. Derfor var jeg bevisst min rolle både under utvelgelsen av intervjuobjekt, i samtykkeskjemaet og underveis i intervjuene. Ved å ha et åpent sinn og ikke la mine verdier prege informantenes synspunkt og meninger, opplevde jeg at informantene ikke lot seg påvirke så alt for mye av vår relasjon i sine svar.

3.7.2 Validitet

Det kan diskuteres hvorvidt min tolkning av innsamlede data styrker eller svekker forskningsprosjektets validitet. For å undersøke arbeidets validitet må vi stille spørsmål ved om de tolkningene jeg har kommet frem til, er gyldige i forhold til den virkeligheten jeg har studert (Thagaard, 2018, s. 189). Jeg benyttet den samme intervjuguiden under begge intervjuene, noe som gav meg mye data å analysere per spørsmål, da informantene gav meg utfyllende svar. Under analysen opplevde jeg at informantenes svar støttet under det teoretiske grunnlaget jeg gikk inn i intervjuprosessen med. Dette bidrar til prosjektets validitet da det å beskrive det teoretiske ståstedet som representerer grunnlaget for mine tolkninger, gjør prosjektarbeidet mer gyldig (Thagaard, 2018, s. 189).

4.0 Analyse av funn og drøfting

I dette kapitlet vil funnene fra de to intervjuene bli presentert, analysert og drøftet opp mot teori og tidligere forskning. Funnene er blitt delt inn i fem kategorier som sammen knyttes opp mot oppgavens problemstilling. De fem kategoriene er samspill, tilstedeværende voksne, foreldresamarbeid og veiledning av foreldre, anerkjennelse av barnet og til slutt personalsamarbeid. Oppgavens problemstilling;

Hvordan kan barnehagelæreren møte barn med utfordrende atferd på en mest mulig anerkjennende måte?

4.1 Samspill

Begge informantene nevnte et godt samspill mellom voksne og barn som en viktig faktor i møte med utfordrende atferd. Måten informant A viser til utfordrende situasjoner på ved å fortelle om barn som har det vanskelig, og ikke det vanskelige barnet, sier mye om hennes syn på problematikken og preger hennes svar gjennom hele intervjuet. Hun forteller at hun fokuserer på å bli godt kjent med barn som har vanskelig for å regulere følelsene sine i ulike hverdagssituasjoner, nettopp for å kunne forstå barnet bedre og enklere håndtere vanskelige situasjoner sammen med barnet. Hoffman et al. (2017, s. 44) underbygger dette utsagnet ved å vise til at god tilknytning mellom voksne og barn kan være avgjørende for blant annet barnets evne til å mestre følelsesmessige erfaringer og sosiale ferdigheter. På den andre siden har informant B en litt annen tilnærming til det samme spørsmålet, da hun sier at det å skape en god relasjon med barnet setter grunnlaget for å kunne sette nødvendige grenser for det enkelte barnet senere. Denne tilnærmingen kan vi se i sammenheng med forskning Roland (2021, s. 62) viser til, som sier at autoritative voksne utgjør en sentral tilnærming når det gjelder å påvirke til at ulike former for negativ atferd reduseres, men samtidig øke positiv atferd. På den ene siden blir det viktig å være bevisst dette med å ikke skremme barnet med konsekvenser og trekke grenser for hardt, da dette vil gå på bekostning av kontakten med barnet. På den andre siden har barn behov for tydelige linjer å forholde seg til, med en idé om hva som er greit og ikke. En konsekvens av få utydelige retningslinjer kan være at barnet blir forvirret og vil ende opp med å slite med å fungere i den sosiale verden (Montgomery, 2020, s. 76). Kinge (2015, s. 25) gjør oss oppmerksomme på at samme tiltak i oppdragelsen av barn ikke nødvendigvis er hjelpsomt for alle barn. Rett tiltak til rett barn krever den voksnes fulle tilstedeværelse og evne til å lese barnet. En avgjørende faktor i samhandling med barn som

utfordrer, blir å huske at disse barna har en sårbarhet i å utvikle erfaringer som påvirker grunnstemningen i hjernen, som da belaster og kan prege deres selvbilde og psykiske helse. Det blir helt essensielt for barn som utfordrer hvilke voksne de møter, og hva som preger samspillet og relasjonene de imellom (Kinge, 2015, s. 30).

Roland (2021, s. 35) knytter den autoritative voksne opp mot barns selvbildeutvikling. Han mener barn og unge som opplever å få gode responser over tid, samtidig som det settes forventninger til dem på en respektfull måte, vil utvikle god speiling. På spørsmål om hvilken betydning informant A tror sine holdninger og handlinger har for et barn som viser utagerende atferd, nevnte hun at det har stor betydning, da hun mener barn speiler seg i den voksnes respons. Hun utdyper med å si at det er gjennom den voksne sin respons at barn lærer seg å kjenne. Roland (2021, s. 34) underbygger informant A sin teori ved å vise til at barns selvbilde gradvis utvikles gjennom utallige responser og tolkninger fra andre. Barn speiler seg i den responsen de mottar på sine ulike utspill. (Askland & Sataøen, 2013, s. 110) legger imidlertid til at disse andre personene ikke er tilfeldige, men i barnets øyne er spesielt viktige, og det er reaksjoner og forventninger fra disse signifikante personene som teller mer enn noe annet. Naturligvis er det foreldre og den nære familien i barnets hverdag som utgjør disse signifikante andre, men etterhvert som barnets sosiale rom blir større, kommer pedagoger inn å gir sitt bidrag til barnets danning. Kinge (2015, s. 35) presiserer at barn med utfordrende atferd og avvikende reaksjonsmåter er ekstra sårbare i dannelsen av selvbildet, og vil derfor ha mer behov for den voksnes klokskap, veiledning, anerkjennelse og positive bekreftelser enn andre barn. Til tross for at informant A vurderer sine holdninger og handlinger som avgjørende for barnets atferd, nevner hun også at barn ofte er ute etter en reaksjon når de viser atferd som utfordrer voksne. Her kan det virke som at informant A først legger ansvaret over på den voksne i relasjonen, men deretter tenker at barnet handler som det gjør ut fra et ønske om en reaksjon. Kinge (2015, s. 62) viser til at barn som opplever seg utelatt til seg selv og alene om å takle indre uro, kan resultere i at barns uro øker. Isteden burde fokuset være å skape en rolig tilstedeværelse med full oppmerksomhet om barnets tilstand og følelser i øyeblikket, noe som kan forhindre uthaling, forsterking og opptrapping av barnets reaksjoner.

4.2 Tilstedeværende voksne

Jacobsen et al. (2010, s. 26) viser til at dysfunksjoner i oppmerksomhet og emosjonsregulering kan resultere i at barnets samspillspartner opplever kontakten som lite stabil og problematisk. Både informant A og informant B forteller at de fokuserer på å se det

enkelte barnet, skape gode relasjoner og være tett på i arbeidet med annerkjennelse i barnehagen. Oppmerksomhet er et grunnleggende og menneskelig behov som skal tas på alvor. Barn behøver oppmerksomhet for å kunne lade, og dermed oppnå en ro inni seg. Ved å gi barn nærhet og omsorg, vil man sannsynligvis oppleve at barnet blir mindre oppmerksomhetskrevende og mer innstilt på å leke eller dekke andre behov, som å spise (Brandtzæg, 2013, s. 31). Det er tydelig at begge informantene har et mål og et ønske om å se og møte det enkelte barnet i alle situasjoner, selv om bemanning i barnehagen til tider kan gjøre dette utfordrende. Informant A opplever det vanskelig å anerkjenne alle barna i barnegruppen til enhver tid da det rett og slett er for lite voksne og hender tilstede, dette til tross for at avdelingen oppfyller bemanningsnormen. Forsking på området viser at flere ansatte tilstede i barnehagen er vellykket med tanke på barns medvirkning, mindre dårlig samvittighet blant ansatte og mer kompetanseutvikling. Følgforskning fra Universitetet i Sørøst-Norge av et prosjekt som omhandler flere ansatte tilstede i barnehagen viser at spesielt flerspråklige barn og barn som trenger noe ekstra drar god nytte av barnehagelærere med bedre tid og kvalitet i relasjoner (Storvik, 2023). Informant B forteller at hennes avdeling bærer preg av mye sykdom blant ansatte, samtidig lite tilgang på vikarer. Dette har resultert i at hennes avdeling har gått underbemannet i lengre perioder, noe hun opplever har preget barnegruppa, foreldresamarbeidet og det pedagogiske arbeidet. På en annen side er derimot ikke informant A ute etter en mer tilgjengelig vikargruppe, da hun ofte opplever fremmede vikarer som forstyrrende på barnegruppens dynamikk. Hun mener barn har behov for trygge rammer og voksen de både har kjennskap til og som de føler seg trygge på. Det tar tid å skape tilknytning og kontakt, og tid før barnet er rede for å la seg lade av de voksne i barnehagen (Brandtzæg, 2013, s. 101). Enda kommer informant B med denne teorien:

Situasjoner som trigger utfordrende atferd i barnehagen kan være brudd på rutinger, endring i dagsrytme, introduksjon av nye aktiviteter, voksne eller rom. Utover dette tenker jeg ansatte i barnehagen kan være med på å trigge utfordrende atferd (Informant B).

Nyere forskning viser at barn med utagerende atferd i barnehagen er de mest utsatte barna når det kommer til det å få kjæft fra barnehageansatte. Voksne som møter barn i et profesjonelt samspill, trenger hele sin relasjonelle kompetanse. Det å møte trygge, autoritative voksne med innlevelse og evne til å se situasjonen gjennom barnets øyne er en forutsetning for at barn skal kunne bli gode samhandlingspartnere (Stensland & Nornes-Nymark, 2022). Sollesnes (2018, s. 69) understreker at endringstiltak ved utagerende atferd er avhengig av den menneskelige

faktoren og relasjonskvalitet for å kunne lykkes. Kinge (2015, s. 18) trekker frem den voksnes holdninger og handlinger i relasjonen som avgjørende, da den voksnes reaksjon påvirker det som skjer i barnet direkte, og det som skjer mellom barnet og andre. Det voksnes handlinger og uttrykk vil bidra på å forsterke barnets atferd i flere situasjoner, samtidig redusere følelsestrykket i andre situasjoner. Til tross for at den voksne i samspill med barn har stor betydning for hvordan barnets atferd utvikler seg videre, blir det viktig å ikke glemme at den voksne aldri kan tvinge sine løsninger på barnet, og heller aldri kreve at de skal finne sine egne. Da man kun kan tilby barnet støtte i vanskelige situasjoner (Öhman, 2016, s. 198).

4.3 Foreldresamarbeid og veiledning av foreldre

På spørsmål om hvordan informantene og deres avdelinger arbeider for å imøtekomme utfordringer og behov hos barn med utfordrende atferd, nevner begge to dette med foreldresamarbeid. Informant A forteller at de arbeider med utfordrende atferd gjennom observasjoner, refleksjoner og tiltaksplaner i samarbeid med foreldre. I barnehagens samfunnsmandat er det presisert at barnehagen skal jobbe for å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling i samarbeid og forståelse med barnas hjem (Kunnskapsdepartementet, 2017). Informant B forteller at de på hennes avdeling ikke bare samarbeider med foreldre, men også i enkelte tilfeller gir veiledning til foreldre i samarbeid med institusjoner, som pedagogisk-psykologisk tjeneste. Imidlertid forteller informant B om utfordringer med foreldresamarbeidet, som for eksempel når foreldre stiller seg kritiske til barnehagens observasjoner eller anbefalinger. Det å drive veiledning i arbeid med foreldre kan være utfordrende, da det kan signalisere en underskuddstenkning om at foreldre mangler noe vesentlig og trenger å bli veiledet (Glaser, 2021, s. 68). På den ene siden oppleves det vanskelig for informant B å føle at hun ikke oppnår det gode gjensidige foreldresamarbeidet som er så viktig for barnets beste. På den andre siden er det viktig å huske på at det også kan oppleves vanskelig for foreldre å forholde seg til at det har oppstått bekymring eller problemer knyttet til deres barn, særlig hvis de ikke har samme oppfattelse hjemme (Glaser, 2021, s. 131). Foreldresamarbeid oppleves som vanskeligst når barn har atferdsvansker, og dette blir dermed en svært utsatt gruppe barn når det gjelder foreldreinvolvering og tilpasning i barnehagen. Foreldre kan oppleve at det bare blir fokus alt som er negativt ved barnet, selv om dette nødvendigvis ikke er barnehagelærerens hensikt. Noe som kan resultere i at foreldrenes følelse av maktesløshet

øker og at de av den grunn trekker seg unna et videre samarbeid så langt de kan (Drugli, 2008, s. 90).

Informant A nevner imidlertid hvor viktig et godt foreldresamarbeid er både i forhold til kompetanseheving og det å anerkjenne barn med utfordrende atferd. Hun presiserer at man som barnehagelærer kommer til å møte på mange ulike typer barn, foreldre og familiesituasjoner, og at det av den grunn blir viktig å mestre foreldresamarbeidet for å kunne innhente nødvendig informasjon rundt barnet og dets familiesituasjon. På den ene siden kan man se på foreldre som en sikker kilde som har viktig informasjon angående barnets typiske egenskaper og temperament. Dersom denne kunnskapen deles med barnehagen, gir det personalet et godt utgangspunkt for å kunne møte barnets behov og hjelp til å skape sammenheng mellom livet i barnehagen og livet hjemme (Brandtzæg et al., 2013, s. 102). På den andre siden er ikke det at foreldre har særlig kunnskap om sitt barn ensbetydende med at de alltid vet hva barnet har behov for. Foreldre skiller ikke nødvendigvis like godt mellom egne behov og barnets behov, som for eksempel at foreldre forneker at barnet har fått psykiske plager i forbindelse med foreldrenes samlivsbrudd (Glaser, 2018b, s. 54). I forbindelse med foreldresamarbeid og kompetanseheving forteller hun om sin opplevelse av det kjente hverdagsstresset mange familier kjenner på, som hun har oppfattet går utover fokus og oppmerksomhet på barnas behov. Hun tenker spesielt på det daglige maset og presset flere barn kjenner på når de skal delta på fritidsaktiviteter foresatte legger opp til etter lange dager i barnehagen. Hun utdyper:

Det daglige maset og presset på barn resulterer i at de blir slitne, men ikke klarer å uttrykke det verbalt. Noe som kan resultere i utfordrende atferd når de har fått nok og rett og slett er kjempeslitne. Det er de voksnes oppgave å sette grenser for hvor mye barn tåler før det blir nok, både foreldre og voksne i barnehagen (Informant A).

Dette utsagnet kan vi se i sammenheng med Fossen (2004, s. 35) sin antagelse om at mange av nåtidens urolige og oppmerksomhetskrevende barn kanskje får for lite individuell voksenkontakt i det daglige. En konsekvens av dette kan være at barnet heller ønsker å oppnå negativ oppmerksomhet, istedenfor ingen oppmerksomhet. Hun opplever at barn som føler seg oversett og glemt, kan reagere ved å bråke for å bli hørt, sett eller lagt merke til. Informant A forteller at hun sammen med sine ansatte jobber med å anerkjenne barn med utfordrende atferd nettopp ved å se barnet, hjelpe det å sette ord på følelser, ta del i aktiviteter

sammen med barnet, og ha fokus på å skape glede og positive øyeblikk. Det er nettopp denne tilnærmingen Kinge (2015, s. 66) beskriver som den empatiske prosessen som kan være livsviktig for disse såre og utsatte barna, også kalt utfordrende barn. Hun viser til flere ulike faktorer som kan være årsaken til barns atferdsuttrykk, som belastende og bekymringsfulle forhold hjemme, forhold inne i kroppen til barnet eller forhold som skjer i barnehagesammenheng. Informant B forteller imidlertid at de har fokus på relasjonsbygging for å lettere kunne forstå det enkelte barnet. Hun ønsker tilstedeværende og trygge voksne på avdelingen sin, som er tilgjengelig for barna. Informant B sin tenkning kan vi se opp mot trygghetssirkelen, hvor Brandtzæg et al. (2013, s. 29) beskriver barnas behov for lading nede i trygghetssirkelen. Her har barna behov for nærkontakt for å kunne stabilisere seg, før de kan leke og lære videre. Barn som ikke har fått fylt opp sin emosjonelle kopp, eksempelvis har blitt ladet for lite, kan reagere ved å bli urolige, sutrete, misfornøyde og sinte. Eller man kan oppleve at barnet reagerer med å bli innesluttet og passiv.

4.4 Å anerkjenne barnet

På spørsmål om hva informantene legger i begrepet anerkjennelse, svarer begge to at det å anerkjenne et barn handler om å ta og se barnet for det det er. Informant B forteller videre at det handler om å godta og akseptere barnet, mens informant A legger til dette med å hjelpe barnet å sette ord på følelser og å veilede i vanskelige situasjoner. Bae (1992, s. 39) velger imidlertid å beskrive en anerkjennende atmosfære som bestående av lytting, speiling, bekreftelse, åpne-undrende spørsmål og innlevelse. Öhman (2016, s. 200) viser til flere ulike måter å anerkjenne barn på, som for eksempel å vurdere barnet positivt, hjelpe barnet med å reflektere over egen innsats og egne evner, være takknemlig overfor barnet og påpeke og sette ord på det positive som skjer rundt barnet. Begrepet anerkjennelse er et stort og vidt begrep som består av flere ulike faktorer. På spørsmål om egen kunnskap rundt tematikken nevnte informant A at det aldri kunne bli nok kunnskap, mens informant B oppfattet sin kunnskap som for dårlig. Videre fortalte informant B at hun benyttet seg av blant annet nettressurser i tilegnelse av ny forskning, informasjon og kunnskap angående utfordrende atferd. Denne kunnskapen tok hun med videre inn iblant annet refleksjonsmøter med ansatte på sin avdeling. Utover dette benyttet hun i fellesskap med sine ansatte seg av utviklingsplaner i arbeid med utfordrende atferd. En individuell utviklingsplan er et tilrettelagt opplegg for barn som har behov for spesialpedagogisk hjelp. Informant B utdyper:

For å imøtekomme utfordringer og behov hos barn med utfordrende atferd benytter vi oss aktivt av observasjoner for å undersøke hva barnet sliter med, og i hvilke situasjoner. Vi har fokus på personalets rolle og arbeider hele tiden med refleksjoner over egne handlinger, evalueringer og endringer hos oss selv (Informant B).

Drugli (2008, s. 92) bygger under Informant B sin tenkning ved å hevde at det første pedagoger må lære når de jobber med barn med atferdsvansker, er å håndtere eget stress og negative tanker. Drugli (2008, s. 92) utdyper videre med at det blir essensielt å jobbe mentalt med seg selv for å skape tro på at man skal kunne mestre arbeid med utfordrende atferd. Det å greie å holde seg rolig, kontrollere eget sinne, innse at barnet kan lære å innrette seg og at barnet også gjør noe bra har stor betydning for samspeillet med barn med utfordrende atferd. Det er en interessant sammenheng mellom informant B og informant A sine uttalelser og måter å jobbe på. Informant A forteller også om observasjon, refleksjon og tiltaksplaner som verktøy for å imøtekomme utfordringer og behov hos barn med utfordrende atferd. Selv om informant A og informant B representerer kun en liten andel av alle barnehagelærere og barnehageavdelinger rundt om, er deres erfaringer angående arbeidsmåter nyttig, da det gir en pekepinn på hvilke verktøy og tilnæringsmetoder som fungerer og ikke.

Informant B opplever sin kunnskap rundt det å møte barn med utfordrende atferd på en anerkjennende måte som altfor dårlig. Hun begrunner dette med at hun syns selv hun har for lite kunnskap om ulike typer diagnoser, og av den grunn ikke vet hva hun eventuelt skal se etter. Roland (2018, s. 481) viser til hvor viktig kompetansebygging rundt aggresjon er for barnehageansatte. Ved å bli kjent med de teoretiske perspektivene blir det enklere å kunne identifisere atferd, samtidig få kjennskap til ulike tiltak og forebygging. Han mener økt kompetanse på området vil hjelpe ansatte å vite hva de skal se etter, og av den grunn bli sikrere når det gjelder inngripen. I motsetning til informant B nevner aldri informant A noe om diagnoser i løpet av intervjuet, men tenker heller utfordrende atferd er særlig situasjonsbetenget, samt at utvikling, miljø og oppvekst er viktige faktorer. Hun tenker mer på utfordrende atferd som et tegn på at det er noe barnet ønsker å formidle. Imidlertid beskriver Drugli (2008, s. 31) en diagnose som noe som består av flere symptomer som oppstår sammen, og som samlet sett fører til psykososial funksjonsnedsettelse hos barn. Hun presiserer så videre at bruk av diagnoser på barn kan føre til et individfokus på barnets vansker, og dermed ta fokus vekk fra den konteksten vanskene oppstår i. Drugli (2008, s. 32) ønsker dermed et større fokus på ressurser og mestring hos barnet, enn kun fokus på det som

er sykt og ikke fungerer. Uansett vurderer Kinge (2015, s. 69) situasjoner hvor personalet går inn med økt støtte og med økt innsats på å ville forstå, støtte og hjelpe det enkelte barnet som svært heldig. Dette kan resultere i at barnets stressfaktorer reduseres, og dets ressurser kan benyttes til konstruktivt samarbeid og til å finne strategier og løsninger på utfordringer barnet sliter med.

4.5 Personalsamarbeid

Informant A tenker uansett det er viktig å skape en felles mal alle på samme avdeling kan jobbe ut fra i møte med barn med utfordrende atferd. Hun presiserer så videre ved å si at ansatte på en avdeling kan ha forskjellige grunnsyn og holdninger, men det å skape et felles vil skape trygghet for barna. Som barnehagelærer jobber man aldri alene, men sammen som et team på avdelingen, derfor blir det viktig å få med hele teamet i kompetansehevingen. Drugli (2008, s. 123) påpeker at det for barn med atferdsvansker i barnehagen har stor betydning at ramme faktorer som klare regler og rutiner, forutsigbarhet, tydelige overgangssituasjoner fungerer godt. Det å skape et felles vi blant ansatte på samme avdeling vil da styrke dette med forutsigbarhet og klare rammer, da de samme reglene gjelder uavhengig av hvilken voksenperson barnet er i samspill med. Informant B forteller at hun benytter seg av refleksjons- og personalmøter for å utveksle kompetanse og informasjon. Hun forsøker å være bevisst bruk av tid på de ulike sakene under møtene, og tenker kompetanseheving er noe som bør prioriteres. Videre påpeker hun at hun synes det er viktig å la assistenter og fagarbeidere også ta del i kompetansehevingen. Roland (2018, s. 481) understreker viktigheten av det å få med hele organisasjonen, slik at tenkningen etterhvert kan utgjøre en kollektiv referanseramme. Personalgruppen vil stå sikrere i tiltak og håndtering når de har skapt et felles begrepsapparat og er forankret i teori og forskning.

5.0 Oppsummering og avsluttende refleksjon

Formålet med denne studien var å undersøke hvilke metoder som er mest hensiktsmessige for barnehagelæreren i møte med barn med utfordrende atferd. Med funn fra de to barnehagelæreren som var informanter i dette forskningsprosjektet, vil jeg nå besvare problemstillingen i en avsluttende refleksjon.

Hvordan kan barnehagelæreren møte barn med utfordrende atferd på en mest mulig anerkjennende måte?

I denne studien ble begrepet utfordrende atferd definert og avgrenset til atferd som trigger voksne via uro, testing av grenser, ødeleggelse og forstyrrelse. Ulike barn utfordrer ulike voksne, og det ble derfor essensielt å rette søkelyset mot de voksnes holdninger og handlinger i samspill med barn.

I denne studien ble det benyttet dybdeintervju som metode for innhenting av datamateriell. Dette viste seg å være den mest hensiktsmessige metoden, da formålet med intervjusekvensene var å utforske nyanser i ulike barnehagelærere sine opplevelser og erfaringer i møte med barn med utfordrende atferd. Temaet på bacheloroppgaven omhandlet samspill mellom voksne og barn, noe som for mange kan være et personlig og følsomt tema. Av den grunn ble antall informanter som ønsket å ta del i forskningsprosjektet noe innsnevret og valg av informanter ble dermed basert på tilgjengelighetsutvalg. To barnehagelærere stilte som informanter, og begge delte kunnskap og personlige erfaringer som ble datamateriell til analyse av funn og drøfting i denne bacheloroppgaven.

Under analyse og drøfting av datamaterialet fra intervjuene kom det frem at informantene delte mange av de samme tankene, arbeidsmåtene og tilnæringsmetodene i møte med barn med utfordrende atferd. Begge mente de at et godt samspill mellom voksne og barn er vesentlig for å lykkes med arbeid med utfordrende atferd. God tilknytning mellom voksne og barn bidrar til barnets evne til å mestre følelsesmessige erfaringer og sosiale ferdigheter. Under dette kommer den autoritative voksne inn som en viktig brikke i barnets oppdragelse og dannelse, da barn har behov for tydelige linjer å forholde seg til, med en idé om hva som er greit og ikke. Barn som har det vanskelig har en sårbarhet i å utvikle erfaringer som påvirker grunnstemningen i hjernen, og det blir derfor essensielt for disse barna hvilke voksne de

møter. Barn speiler seg i den responsen de mottar på sine utspill fra andre personer, da spesielt foreldre eller den nære familien. Det er gjennom disse ulike responsene og tolkningene fra andre, at barnets selvbilde utvikles. Barn med utfordrende atferd er ekstra sårbare i dannelsen av selvbildet, og vil derfor ha større behov for den voksnes klokskap, anerkjennelse, veiledning og positive bekreftelser enn andre barn. Essensen i samspillet mellom voksne og barn med utfordrende atferd bør være tilstedeværelse med full oppmerksomhet om barnets tilstand og følelser i øyeblikket. Dersom den voksne mestrer dette, kan uthaling, forsterkning og opptrapping av barnets reaksjoner reduseres.

Forskning viser at barn som trenger noe ekstra drar god nytte av barnehagelærere med bedre tid og kvalitet i relasjoner. Bemanningsnormen og høyt sykefravær kan resultere i at barnehageansatte føler de ikke strekker til når det kommer til å anerkjenne alle barna på avdelingen. Barn er avhengig av oppmerksomhet for å kunne lade seg opp når de kjenner behovet trenger seg på. Nærhet og omsorg vil mest sannsynligvis resultere i at barnet blir mindre oppmerksomhetskrevende og mer innstilt på å leke. Barn med utfordrende atferd i barnehagen er de mest utsatte barna når det kommer til det å få kjæft fra barnehageansatte. Det er blant annet her den voksnes handlinger og holdninger i relasjonen blir avgjørende, da reaksjonen den voksne kommer med påvirker barnet direkte, og det som skjer mellom barnet og andre. En voksen kan aldri tvinge sine løsninger på barnet, men heller tilby støtte i vanskelige situasjoner.

Foreldresamarbeid og veiledning av foreldre kan være avgjørende faktorer i arbeidet med utfordrende atferd. Foreldresamarbeid oppleves som vanskeligst når barn har atferdsvansker, derfor blir disse barna en utsatt gruppe når det gjelder foreldreinvolvering og tilpasning i barnehagen. Et godt foreldresamarbeid kan derimot gi personalet i barnehagen et godt utgangspunkt for å kunne møte barnets behov og hjelp til å skape sammenheng mellom livet i barnehagen og livet hjemme. Situasjoner som omhandler utfordrende atferd hvor personalet går inn med økt støtte og med økt innsats på å ville forstå, støtte og hjelpe det enkelte barnet ansees som svært heldig. Barn med atferdsvansker i barnehagen har behov for klare regler og rutiner, forutsigbarhet og tydelige overgangssituasjoner. Som barnehagelærer kan du anerkjenne barn med utfordrende atferd ved å vurdere barnet positivt, hjelpe barnet med å reflektere over egen innsats og egne evner, være takknemlig overfor barnet og påpeke og sette ord på det positive som skjer rundt barnet.

6. 0 Litteraturliste

Askland, L. & Sataøen, S. O. (2013). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.

Atferdsforstyrrelser hos barn. (2022, 16. November). I *Norsk Helse Institutt*.

<https://nhi.no/sykdommer/barn/barnepsykiatri/atferdsforstyrrelser-hos-barn/>

Bae, B. (1992). Relasjon som vågestykke: læring om seg selv og andre. I B. Bae & J. E. Waastad (Red.), *Erkjennelse og anerkjennelse: Perspektiv på relasjoner* (s. 33-60). Universitetsforlaget.

Berg, R. C., Johansen, T. B., Jardim P. S. J., Forsetlund, L. & Nguyen, L. (2020, 23. Mars). *Tiltak for barn og unge med atferdsvansker eller som har begått kriminelle handlinger: en oversikt over systematiske overskrifter*. Folkehelseinstituttet.

<https://www.fhi.no/publ/2020/tiltak-for-barn-og-unge-med-atferdsvansker-eller-som-har-begatt-kriminelle-/>

Brandtzæg, I., Torsteinson, S. & Øiestad, G. (2013). *Se barnet innenfra: Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Kommuneforlaget.

Cooper, G., Hoffmann K., Powell, B. & Halvorsen, S. (2021) *svh trygghets sirkel ny 2* (Illustrasjon). Nasjonal Digital Læringsarena. <https://ndla.no/subject:1:03e810db-3560-47b5-a5f6-e7afe1d0a2d6/topic:1:283ddec5-923c-412c-b880-cf71f42516d2/topic:1:2674babd-b597-4aa9-8b55-64c1a567a8c1/resource:98387fd5-09fa-48dd-aac7-974b07fb7fda>

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Gyldendal Akademisk.

Drugli, M. B. (2008). *Atferdsvansker hos barn: Evidensbasert kunnskap og praksis*. Cappelen Akademisk Forlag.

Fossen, A. (2004). *Snakk med barn om følelser: En fellesskapsbok for voksne og barn*. Kommuneforlaget.

Glaser, V. (2018a). Barns behov – forstått og definert av hvem? I V. Glaser, K. H. Moen, S. Mørreaunet & F. Søbstad (Red.), *Barnehagens grunnsteiner: Formålet med barnehagen* (s. 49-57). Universitetsforlaget.

Glaser, V. (2018b). Hjem og barnehage som helheten i barnets liv. I V. Glaser, I. Størksen & M. B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis* (2. utg., s. 241-258). Fagbokforlaget.

Glaser, V. (2021). *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2.utg.). Universitetsforlaget.

Gotvassli, K. (2019). *Boka om ledelse i barnehagen*. Universitetsforlaget.

Hedström, H. (2015). *Barn som utfordrer: Holdningsarbeid og metoder i barnehage og første klasse*. Pedagogisk forum.

Hoffman, K., Cooper, G. & Powell, B. (2017). *Trygge barn*. Gyldendal Akademisk.

Jacobsen, K. & Svendsen, B. (2010). *Emosjonsregulering og oppmerksomhet: grunnfenomener i terapi med barn og unge*. Fagbokforlaget.

Kunnskapsdepartementet. (2017, 1. August). *Rammeplan for barnehagen: Barnehagens verdigrunnlag*. Udir. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/verdigrunnlag/>

Montgomery, H. (2020). *Barnehageårene: 2-6 år*. Pilar Forlag.

Roland, P. (2018). Forebygging av aggresjon og mobbing i barnehagen. I V. Glaser, I. Størksen & M. B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis* (2.utg., s. 473-488). Fagbokforlaget.

Roland, P. (2021). Den autorative voksenrollen i barnehage og skole: Relasjonskvalitet, utfordrende atferd, mobbing og sosial emosjonell læring. Cappelen Damm Akademisk.

Stensland, L., & Nornes-Nymark, M. (2022, 15. August). Utagerende barn endrer væremåte avhengig av hvilke voksne de møter i barnehagen. *Utdanningsnytt*.

<https://www.utdanningsnytt.no/barnehageforskning-barnehagelaererrollen-barnehagepedagogikk/utagerende-barn-endrer-vaeremate-avhengig-av-hvilke-voksne-de-moter-i-barnehagen/326889>

Storvik, L. F. (2023, 4. januar). To ekstra ansatte i barnehagen har ført til bedre relasjoner med barna og større arbeidsglede. *Første steg, Utdanningsnytt*.

<https://www.utdanningsnytt.no/barnehagelaerer-barnehagepedagogikk-bemanning/to-ekstra-ansatte-i-barnehagen-har-fort-til-bedre-relasjoner-med-barna-og-storre-arbeidsglede/344504>

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.) Fagbokforlaget.

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder: i praksis* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.

Öhman, M. (2016). *Samtaler og samspill med barn*. Pedagogisk Forum.

7.0 Vedlegg

7.1 Intervjuguide

Intervjuguide

Tema:

Barnehagelæreren i møte med barn med utfordrende atferd

Problemstilling:

Hvordan kan barnehagelæreren møte barn med utfordrende atferd på en mest mulig anerkjennende måte?

Informasjon til informant:

Formålet mitt med dette intervjuet er å få ta del i dine tanker og erfaringer rundt tematikken barn med utfordrende atferd i barnehagen. Sammen skal vi prate og reflektere mens jeg noterer ned informasjon jeg tenker er relevant for min bacheloroppgave.

Informasjon om informant

1. Kan du fortelle litt om deg selv? Alder, ansiennitet
2. Hvilke aldersgrupper har du jobbet med i yrket som barnehagelærer?
3. I hvilket år fikk du tittelen barnehagelærer?
4. Hva vil du si er beste med yrket ditt?
5. Hva vil du si er utfordrende med yrket ditt?

Tanker rundt utfordrende atferd hos barn

6. Kan du fortelle om en eller flere situasjoner du har stått i jobbsammenheng knyttet til barn som utfordrer?
7. Hva er din oppfatning av utfordrende atferd? (kjennetegn)
8. Hvilke situasjoner tenker du trigger utfordrende atferd hos barn i barnehagen?
9. Hvilke tilnæringsmetoder benytter du deg av i møte med barn som utfordrer?
10. Hva tror du utfordrende atferd kan ha en sammenheng med? (situasjonsbetinget, samspill, diagnoser, familiesituasjon)

11. Hvordan møter du et barn som har fått stemplet som utagerende i ulike hverdagssituasjoner?
12. Hva legger du i begrepet anerkjennelse?
13. Hvordan vil du si du jobber med å anerkjenne barn med utfordrende atferd?

Informant og personalets kompetanse

14. Hva tenker du rundt din egen kunnskap når det kommer til å møte barn med utfordrende atferd på en anerkjennende måte?
15. Hva føler du du som barnehagelærer kan bidra med for å heve kompetansenivået rundt dette temaet på din avdeling i barnehagen?
16. Hvilken betydning tenker du dine holdninger og handlinger har for et barn som viser utagerende atferd ovenfor deg?
17. Hvordan arbeider du og din avdeling for å imøtekomme utfordringer og behov hos barn med utfordrende atferd?
18. Er det noe du mener er relevant informasjon angående min bacheloroppgave som disse spørsmålene ikke har fanget opp?

Oppfølgingsspørsmål:

- Kan du si mere om?
- Fortell om en situasjon
- Hva mener du med?

7.2 Samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Barnehagelæreren i møte med barn med utfordrende atferd»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å finne ut av barnehagelæreren tanker rundt utfordrende atferd hos barn, tilnæringsstrategier i møte med utfordrende atferd og kompetanseheving på området. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Tema for min bacheloroppgave er barnehagelæreren i møte med barn med utfordrende atferd. Jeg ønsker å fordype meg i samspillet som skjer mellom den voksne og barnet i situasjoner der barnet utøver en atferd den voksne ser på som utfordrende. Har barnet en utfordrende atferd, eller handler det om hvilke triggere den voksne har? Barnet kan ofte bli misforstått og hvordan den voksne reagere og handler blir barnet sitt ansvar. Det er denne tematikken jeg finner interessant og dermed ønsker å høre du som informant sine tanker og meninger rundt.

Problemstilling så langt:

Hvordan kan barnehagelæreren møte barn med utfordrende atferd på en mest mulig anerkjennende måte?

Gjennom dette prosjektet, som da er en bacheloroppgave, er målet å innhente erfaringer og informasjon fra ulike barnehagelærere på det valgte temaet. Innhenting av informasjon skal skje gjennom intervju med ulike barnehagelærere. Ved å få innsikt i pedagogene sine erfaringer og deres kunnskap vil jeg kunne benytte meg av informasjonen i min forskning på tematikken. Forhåpentligvis vil dette øke bevisstheten rundt utfordrende atferd hos barn, både for meg, informantene og på barnehagefeltet generelt.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden for innhenting av informasjon er intervju, hvor jeg har planlagt å notere ned informasjon på pc. Etter intervjuet finskriver jeg notatene jeg har gjort meg, som jeg da sender til informanten som får tilbud om å lese igjennom. Intervjuet består av 19 spørsmål, og jeg har dermed satt en tidsramme på 45-60 minutter. Jeg har delt opp intervjuguiden i 3 deler som kan gi deg litt oversikt over hvilke opplysninger jeg har tenkt å samle inn: Informasjon om informant, tanker rundt utfordrende atferd hos barn og informant og personalets kompetanse. Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du besvarer de fleste av spørsmålene innenfor tema som utfordrende atferd, annerkjennelse og personalarbeid knyttet til temaet utfordrende atferd gjennom samtale med meg. Her er noen eksempel på spørsmål fra intervjuguiden:

- *Kan du fortelle litt om deg selv? Alder. Ansiennitet*
- *Hva er din oppfatning av utfordrende atferd?*
- *Hva legger du i begrepet annerkjennelse?*
- *Hvordan arbeider dere som personalgruppe med kompetanseheving rundt utfordrende atferd?*
- *Hvilken betydning tenker du dine holdninger og handlinger har for et barn som viser utagerende atferd overfor deg?*

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 28. April 2023.

Med vennlig hilsen

Anja Cathrine Sneve Grøtting

Veileder: Signe Marie Hanssen

Telefon: 73 56 83 69

E-post: smh@dmmh.no

Kontor: 866 ved Dronning Mauds Minne Høgskole

Veileder: Jana van der Zwart-Langner

Telefon: 73 56 83 75

E-post: jvdz@dmmh.no

Kontor: 1648 ved Dronning Mauds Minne Høgskole

Student: Anja Cathrine Sneve Grøtting

Telefon: 41 55 34 52

E-post: anja.98@hotmail.no

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*]. Jeg samtykker til:

- å delta i (*sett inn aktuell metode, f.eks. intervju, spørreskjema, observasjon*).

Dato: .....

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift.

Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.